

СТЕПАН ВАСИЛЬЧЕНКО

СВЕКОР

„КНИГОСПІЛКА” в Нью-Йорку.
diasporiana.org.ua

Могорода за пільгість у навчанні
учнівські содії в школі ім.

Іл. І. Шевченка та Івана Франка
в Долині . 1976.

Ігоре Душна.

СТЕПАН ВАСИЛЬЧЕНКО

СВЕКОР

ОПОВІДАННЯ

Малюнки І. Філонова

в переробці Ю. Матушевського

Видавниче Товариство
«КНИГОСПІЛКА»
Нью-Йорк 1959.

Тими сірими великими очима, що суворо оглядали всякого з-під великого чола, тією поважною ходою — Василько завжди викликав усмішку в дорослих. Коли б хто почув, як було гукне він улітку, одвертаючи од гречки корову, то, не бачивши його, подумав би, що то гриє старий, бородатий Микита-чабан, а не малий Василько, якому тільки цієї весни пошили штані.

Дома Василько часом як почне «старувати», то всі тільки дивуються!

За обідом нехай хто накришить хлібом на столі або розілле борщ з ложки, — Василько так і гукне, чи то

буде свій, чи чужий: «А нашо так накришувати та наляпувати!» Або забуде хто шапку в хаті зняти,— він зразу видереться на лаву або на ослін, підбереться, скине шапку й пучкою на образи покаже, мовлячи суворо: «Он бач, що там таке!»

Не вподобається юному щонебудь — зараз на піч, укриється рядном і почне звідтіль вичитувати та всі непорядки в хазяйстві перебирати: і те в нас недобре, і те не так, як у людей ведеться.

Батько було слухає, слухає, а потім скаже:

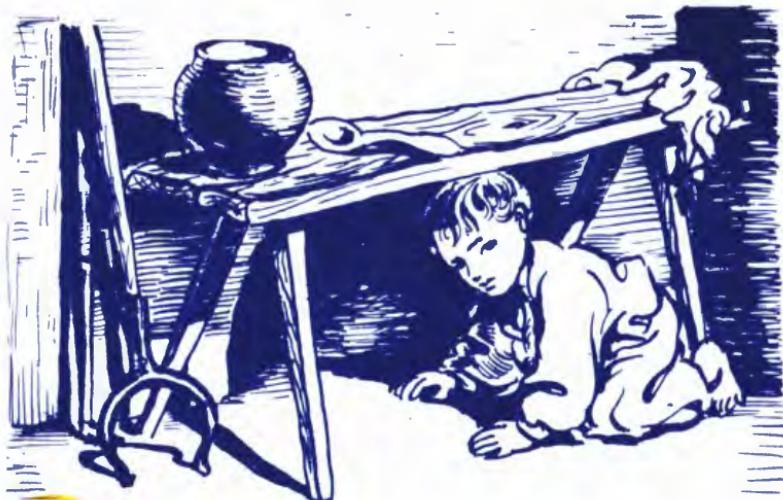
— Десь ти, Василю, старшиною будеш колись, що такий сердитий!..

Отакий Василько. Недурно всі в сім'ї називали його «свекром».

Свекор, свекор, а проте кожного ранку любив лазити під піч, де в його було сховане в куточку з деяких цяцьок ціле хазяйство. Часом з ранку до самого обіду сидить там, цяцьками бавиться, щось до їх бубонить собі.

— Ти б, Васильку, взяв краще букваря та азбуки вчився,— каже юму одного разу мати,— тебе он женити пора, а ти раз-у-раз шмаруєшся попід піччю!

— Ну, так і женіть, коли пора! — озвався з-під печі Василько.

— От такої!..—сміється, дивуючись, мати,— а до школи ходити вже й не хочеш?

— Що мені та школа — хліба дастъ? — старує десь у куточку' Василько, перекладаючи бляшки та стекольця.

Увечері до хати посходилась уся сім'я: батько, мати, два старших брати, сестра-дівка. Після вечері батько сів край столу, схилився на руку, глянув на матір, на діти та й промовляє:

— Хай його батько стеряється!.. не хочу вже робити, ось і ноги подерев'яніли, спину ломить, руки болять,— старий роблюся вже!.. Треба, мабуть, женити котрого-небудь з хлопців та й хазяйство з рук передати. Нехай

хазяїнують молоді, а нам вже з старою й одпочити можна.

Василько сидить на полу коло вікна, немов дивиться на місяць, як він срібні свої ріжки вистромив над вербами, а сам все ж ухо наставляє, щоб почути батькову мову.

— Тільки котрого б нам з трьох женити? — міркує батько далі. — Миколі он на осінь у москалі треба йти, Петро не скінчив ще науки свої... хіба Василь? Він же й до хазяйства більше має охоти, ніж до вчення.

Василько спідлоба поглянув на батька й знову дивиться у вікно, немов би не про його й річ...

— То як ти скажеш, Василю? — вдався вже до його батько, — тебе будемо женити чи, може, пождемо, поки Петро школу скінчить?

— Ги! — засміявся Василько, соромливо закриваючись рукавом. Батькова розмова їому до вподоби, проте він стережеться, чи не жартує батько.

— Ну, то чого ж сміятись! — промовляє поважно батько, — кажи: коли женити — будемо женити, коли ні — підождемо.

— Кажи, Васильку, то, може, сьогодні денебудь і засватаємо дівчину, — обізвалася й, мати.

Василько оглянув усіх — ніхто не сміється.

«Чому б і справді мені не женитись? — подумав він собі. — Було б добре, коли б у його була жінка: обід варила б йому, сорочки прала, а він лежав би собі на печі та погукував би до неї: «Стара, а принеси огню, я люльку запалю!.. »

— Ну, то як же? — казала мати, — хочеш одружитися?

Василько втер рукавом носа, почервонів трохи ѹ промовив, закриваючи рот рукою:

— Хо-чул..

— Ну, от і гаразд! — каже батько, — тепер тільки молоду треба йому вибрати. Чи, може, в тебе вже є на приміті яка?

А в Василька ѹ справді є вже одна дівчина на думці. Давно вже вподобалась йому чорнобрива Ганна — ще тоді, як вирятувала його з багнюки, як він був загруз колись, вертаючись з церкви; тоді Ганна вирятувала спершу його самого, потім його чоботи, що тільки хаялив-

ки визирали з калюжі; втерла йому носа, заплакане обличчя та на додачу поцілувала ще.

— Ганну хочу, — промовив Василько сміливіше.

— Ганну, то й Ганну, — згоджується батько, — тобі видніше. Та коли казати правду, то й дівка вона хороша: доброго роду, й на вроду гарна, й здорова, та, може, ще й приданого сот п'ять дадуты!.. Поможи тобі Боже, Василю!

Василько знає, що тут слід було б подякувати батькові, та чогось соромився й тільки чмихнув носом.

Ну, то не будемо ж і гаятися,— каже далі батько,— будемо зараз одягатися та й по рушники підемо!.. Подай но йому Петрову свитку!— гукнув до матері.

Мати стягла з жердки свитинку, червоного пояса — кличе Василька одягатись. Василько зліз з полу, взяв палець у рот, боком виходить на середину хати. Трохи

немов соромно йому, ну та в новину це, — то й не дивно. Одягла його мати в свитину, поясом підперезала, в кишеню поклала батькову лульку, папушу тютюну за пояс застромила. Батько взяв з столу хліб, дає йому під пахву. Взяв Василько той хліб обома руками, вчепився в його, насилу вдергjть.

— Ну, сину, помолимося Богу й підемо, поки зовсім не спізніло, — каже до його батько. — Тільки треба тобі ще дещо сказати попереду як іти. Чи будеш же ти за

мене в громаду ходити, податки платити?

В громаду ходити — Василько залюбки ходив би, а от податки платити — то вже й не до душі йому...

— А де ж я грошей візьму? — спитав він.

— Як де грошей візьмеш? — дивується батько,—

ти ж будеш заробляти! Будеш орати, сіяти, косити...
Ти ж тоді хазяїном будеш у нас. Ми тебе всі будемо слу-
хати.

— Е-е!.. — протяг Василько з непевністю.

— Будеш уже сам усе робити,— себе й жінку го-
дувати й зодягати, сестру заміж oddаси, а мене з матір'ю
до смерти доглядати мусиш. Будеш доглядати? — пере-
питав батько.

Василька в жар кинуло, вуха зашарілись. Він уже й
не радий був, що розпочав таку справу!

— Я не хо... — промовив він і схлипнув. Очі зразу
налилися слізми.

— Ну, а як же, сину? — ласково й тихо казав бать-
ко,— хто ж нас з матір'ю стане годувати та доглядати?
Поки ми здужали — робили, вас усіх годували, до ро-
зуму доводили, а як постарілися, то невже ж ти виже-
неш нас із хати, щоб ми з торбинками пішли понід-
віконню?

Василькові зробилося і боязно чогось і, Боже, як
шкода тата з мамою!

Хліб випав у його з рук, і він на всю хату так і заго-
лосив:

— Я ма-а-лий ще!..

Всі, що були в хаті, далі не могли вже втерпіти її
весело зареготали.

Василько глянув кругом і зрозумів, що то все були
жарти. Він з радощів аж сам засміявся. Потім засоро-
мився, закрився руками та, скинувши Петрову свитку,
вистрібом так і метнувсь на піч.

Часто після того питали його:

— А що, Василю, швидко будеш женитися?

Василько було помовчить трохи, а потім поважно одмовити:

— Так то й женитись!.. Там тобі така морока, що нехай його й кат візьме!..

